

Ostrya carpinifolia

Binnen de systematische indeling van het *regnum vegetabile* – het plantenrijk – behoort het geslacht *Ostrya* tot de orde van de *Fagales* – de eenhuizige, eenslachtige nootvrucht dragende katjesdragers – en daarbinnen tot de familie van de *Corylaceae*. Enkele andere families binnen deze orde zijn *Betulaceae* (de berkenfamilie), *Fagaceae* (de napjesdragers) en, als bijzonderheid, *Casuarinaceae*, de ijzerhoutfamilie uit Indonesië.

Auteur: Jan P. Mauritz (VRT)

Het geslacht *Ostrya* kent negen soorten, waarvan er drie in cultuur zijn. Vier soorten komen uitsluitend in China voor, twee in Noord-Amerika, twee species in de rest van Azië, en de bekendste species, *Ostrya carpinifolia*, komt van nature voor in Zuid-Europa: Zuid-Frankrijk, Zwitserland en de Balkan, en in Klein-Azië: Turkije, Azerbeidzjan, Georgië en Dagestan, waar het Kaukasus-gebergte zich uitstrekt.

Ostrya is nauw verwant aan *Carpinus*. De twee vertonen een sterke gelijkenis, maar er zijn toch belangrijke verschillen.

Kenmerken

De Nederlandse naam voor het geslacht is hopbeuk, vanwege de vruchten, die sterk lijken op de hopbellen van *Humulus lupulus*, die onder meer gebruikt worden in de bierproductie. De hoofdpersoon van dit deel over inspiratiebomen is de Europese hopbeuk: *Ostrya carpinifolia*.

De geslachtsnaam *Ostrya* is afgeleid van het Griekse *ostrua*, wat 'gelijkend op bot' betekent en waarschijnlijk verwijst naar de hardheid van het hout.

Deze species komt, zoals hierboven al vermeld, van nature voor in Zuid-Europa en Klein-Azië en groeit daar in de gemengde loofhoutbossen in de bergachtige streken. Vóór de laatste ijstijd kwam deze boom ook in onze streken voor, getuige de fossiele vondsten in oostelijk Nederland.

De boom werd in 1724 in Engeland ingevoerd en vervolgens in cultuur gebracht. Om de een of andere duistere reden is de boom nooit echt bekend geworden, ondanks zijn vele voordelen, en dat is jammer.

De Europese hopbeuk wordt uiteindelijk een heel grote boom, tot wel 18-20 meter hoog, met een kegelvormige kroon in de jeugdfase tot een vrij open, breed eironde tot ronde kroon in volwassenheid. In het Citadelpark in Namen (B) staat een exemplaar van 25 meter hoog met een stamom-

trek van ruim 2,50 meter; een 'jopper', dus!

De donkere bruinrode bast wordt op oudere leeftijd ruwer en lichter van kleur, bruingrijs, gegroefd en afschilferend, aanvankelijk met schubachtige schorsplaatjes en uiteindelijk in verticale stroken. Door de verdere schorsvorming wordt de boom weer donkerder van uiterlijk. De jonge twijgen zijn olijfgroen van kleur en bedekt met korte haren. De knoppen zijn afstaand en langwerpig en bezitten zes tot acht behaarde knopschubben, die elkaar dakpansgewijs overlappen. De onderste schubben zijn donkerbruin, de bovenste schubben zijn oker-rood gekleurd. Dit in tegenstelling tot *Carpinus*, waarbij de knoppen aanliggend zijn en eenkleurig. De bladeren staan duidelijk in twee rijen aan de twijgen en ook de twijgen en de takken zijn duidelijk geveerd. Het blad is eivormig en aan de top toegespitst, 6 tot 10 cm lang en 3 tot 5 cm breed en donkergroen van kleur, met een lichtere onderzijde, die ook dun behaard is. De bladrand is scherp, dubbelgezaagd, met dertien tot zeventien paar zijkerven, die boven in het blad vaak voor de bladrand vertakken. Bij *Carpinus* komt deze nerfvertakking nooit voor.

De bloeiwijze van de boom is eenhuizig, bestaat uit manlijke en vrouwelijke katjes en wel aan dezelfde boom; daarom noemen we de boom eenhuizig.

De manlijke katjes zijn geelgroen van kleur en verschijnen al voor de winter aan de eenjarige twijgen. Ze zijn eindstandig, 4 tot 6 cm lang en dragen in de oksel van het schutblad een bloempje met vijf tot veertien meeldraden met twee aparte helmhokjes. De onopvallende vrouwelijke katjes verschijnen in het voorjaar uit de gemengde knoppen; deze bloemen staan in kleine aren in de oksel van de bracteeën (schutbladeren). De hopbeuk is in tegenstelling tot de haagbeuk wel zelfbestuivend, en zo zijn er toch al aardig wat verschillen tussen de twee geslachten benoemd. De bloemen

groeien uit tot de karakteristieke vruchten, die sterk lijken op de vruchten van hop, de klimplant die geteeld wordt voor de bierbereiding.

Afsluitend

Hopbeuken zijn prachtige bomen met een mooie open kroon, gezond blad, prachtige schors op de stam en gesteltakken en mooie vruchten. De boom stelt weinig eisen aan zijn standplaats en heeft geen last van aantastingen en ziekten. *Ostrya* kan prima in verharding aangeplant worden. Al met al een geweldige boom, die helaas veel te weinig bekend is en te weinig toegepast wordt in de openbare, maar ook de private ruimte. Mogelijk dat de deelname aan de competitie Inspiratieboom 2016 daar verandering in brengt. Ik hoop het, want de boom is het meer dan waard!

Groet,

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Be social

Scan of ga naar:

www.boom-in-business.nl/artikel.asp?id=23-5709